

Tilrådingar om kommunikasjonssamarbeid i vannforvaltningen

Østlandssamarbeidets sekretariat
Desember 2024

Innholdsfortegnelse

1. Innledning og tilrådinger.....	2
1.1 Hvorfor er god kommunikasjon viktig for Oslofjorden?.....	2
1.2 Tilrådinger for et videre samarbeid om kommunikasjon.....	3
2. Utfordringsbildet	4
2.1 Sentrale utfordringer	4
2.2 Vurderinger av utfordringsbildet.....	5
3. Mulighetsrom for videre samarbeid	6
3.1 Aktuelle samarbeidsaktiviteter	6
3.2 Vurderinger av mulighetsrommet	7
4. Aktørbildet.....	8
4.1 Offentlig forvaltning.....	8
4.2 Andre aktører og prosjekter	9
4.3 Vurderinger av aktørbildet	11
5. Strategiske kommunikasjonsvurderinger	12
5.1 Kommunikasjonsmål	12
5.2 Målgrupper	12
5.3 Strategiske grep	13
6. Modeller for videre samarbeid.....	15
6.1 Finansiering	16
6.2 Vurdering av modellene	17

1. Innledning og tilrådinger

I 2023 og 2024 har Østlandssamarbeidets sekretariat gjennomført et forprosjekt om samskapende kommunikasjon i arbeidet med Oslofjorden. Forprosjektet har hovedsakelig vært finansiert av fjordsatsingen i Viken fylkeskommune.

En av forprosjektets forventede leveranser har vært forslag til en eventuell videreføring av kommunikasjonssamarbeidet. Sekretariatets forslag er oppsummert i tilrådingene nedenfor, som bygger på de etterfølgende kapitlene.

1.1 Hvorfor er god kommunikasjon viktig for Oslofjorden?

For å få en frisk Oslofjord er arbeidet som gjøres i vannforvaltningen i de to vannregionene i Oslofjordens nedbørsfelt avgjørende. Dette illustreres blant annet ved at helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden på mange områder bygde videre på de regionale vannforvaltningsplanene. Å styrke de etablerte strukturene og tiltaksgjennomføringen i vannforvaltningen er en god tilnærming for å nå miljømålene for Oslofjorden, som er avhengig av at tiltak gjennomføres i hele nedbørsfeltet.

Kommunikasjon er et verktøy. For arbeidet med Oslofjorden og regional vannforvaltning skal kommunikasjonsarbeidet bidra til å styrke gjennomføringen av tiltak for å nå vannmiljømålene. God kommunikasjon er viktig fordi:

- Beslutningstakere skal kunne fatte vedtak og gjøre prioriteringer ut ifra et riktig faktagrunnlag og en presis situasjonsforståelse
- Ulike målgrupper må engasjeres til å bidra i gjennomføringen av tiltak
- Befolkningen skal både kunne forstå krevende tiltak og bidra med å legge press på beslutningstakere

Forprosjektet ble startet grunnet utfordringer med manglende kapasitet og et komplisert og fragmentert kommunikasjonslandskap. Dette utfordringsbildet har blitt bekreftet og tydeliggjort underveis i arbeidet. Et sterkere og bedre koordinert kommunikasjonssamarbeid kan bidra til å løse utfordringene på en bedre måte enn hva enkeltaktører selv kan klare.

1.2 Tilrådinger for et videre samarbeid om kommunikasjon

1. For å ha en realistisk og forutsigbar tidsplan anbefales det å satse på å videreføre samarbeidet om kommunikasjon som et treårig prosjekt.
2. En hensiktsmessig avgrensning for prosjektet vil være å hovedsakelig involvere aktører i offentlig sektor som jobber med regional vannforvaltning og helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. Dette er aktører som i stor grad er koblet sammen gjennom strukturene for vannforvaltningen. Derfor bør prosjektet utformes som en støttefunksjon for vannforvaltningen.
3. Aktørene som deltar i prosjektet, må selv spille en sentral rolle i å prioritere hvilke aktiviteter eller initiativer som skal iverksettes. Til de konkrete initiativene som prioriteres kan det samarbeides om å utvikle kommunikasjonsstrategier. Strategiene bør identifisere felles budskap tilpasset de viktigste målgruppene for aktuelle tiltak eller innsatsområder. I tillegg kan utvikling eller deling av felles kommunikasjonsmateriale, som kan tilpasses lokale eller regionale behov, understøtte arbeidet med felles strategier.
4. Nettverket som er etablert gjennom forprosjektet bør videreføres og videreutvikles. Nettverket vil være en solid plattform for de felles aktivitetene eller initiativene som gjennomføres i prosjektet. Nettverkssamlingene kan også være arenaer for kompetansehevingstiltak og erfaringsdeling. Det bør etableres et arbeidsutvalg eller en styringsgruppe i nettverket som kan bidra til å prioritere aktiviteter og initiativer.
5. Det vil være nødvendig med en felles koordinator som kan bidra med både prosessledelse og faglig støtte for aktørene i prosjektet. Uten tilstrekkelig kapasitet i koordinatorrollen vil det bli krevende å få gjennomført felles initiativer samt vanskelig å skape merverdi for deltakerne i prosjektet. Etter sekretariatets vurdering vil det være mest hensiktsmessig om koordinatorressursen er tilknyttet en fylkeskommune.

2. Utfordringsbildet

Utfordringsbildet utgjør bakteppet for forslaget om et videre kommunikasjonssamarbeid. Beskrivelsen av utfordringsbildet bygger på dialog med flere forskjellige aktører og et arbeidsverksted med fagpersoner fra fylkeskommuner og kommuner, vannregionmyndigheter og vannområdeledere, sekretariatet for Oslofjorderrådet, Oslofjorden friluftsråd og sekretariatene til Osloregionen og Østlandssamarbeidet.

2.1 Sentrale utfordringer

Noen av de konkrete utfordringene i kommunikasjonsarbeidet er:

- Fremdeles behov for økt «vann-kunnskap» for å skape forståelse for viktigheten av tiltak, og hvordan ulike tiltak henger sammen. Kombinasjonen av det store bildet og det lille bildet er viktig: både Oslofjorden som helhet og de lokale vassdragene.
- Stor spredning i målgrupper og ulike behov krever at kommunikasjonen tilpasses i valg av både budskap, form og kanal. Det er krevende å nå ut til alle målgrupper, men hvordan bør det prioriteres? Det er lett å nå «menigheten» som allerede er engasjert, men hvordan kan vi nå de andre?
- Manglende kapasitet og kompetanse er en stor utfordring, fordi det er tid- og ressurskrevende å kommunisere godt og utvikle gode kommunikasjonsløsninger. I tillegg kan internkommunikasjon og forankring være utfordrende, og det snakkes ikke alltid med en samlet stemme, selv fra samme organisasjon eller virksomhet.
- Det er vanskelig å finne riktig, korrekt og brukertilpasset informasjon om forholdene og utviklingen i Oslofjorden. I stedet er det mye fragmentert informasjon fra mange ulike avsendere, ofte med mye stammespråk og fagterminologi. Det kan være behov for å både samle informasjonen på færre plattformer og sørge for en tydeligere rød tråd i informasjonen som formidles, men hvordan bør dette i så fall organiseres og hvem bør være avsender?

- Mediedekningen kan både være polariserende og inneholde upresis informasjon. Oslofjorden er ikke død, den er syk. Det er viktig å kommunisere håp. I tillegg er det risiko for å få en «Oslofjordtrettthet», mens negative tiltak kan skape presedens og motvilje (f.eks. i saken om Chemring Nobel).

2.2 Vurderinger av utfordringsbildet

Kort oppsummert har det tegnet seg et bilde der flere og sammensatte problemstillinger skal formidles til ulike målgrupper av forskjellige aktører som ofte har begrenset med kommunikasjonsressurser, -kapasitet og -kompetanse. Dette fører til at kommunikasjonsarbeidet ikke understøtter og bidrar til gjennomføring av nødvendige tiltak på en så god måte som det burde.

Et sterkere og mer koordinert kommunikasjonsamarbeid kan bidra til å løse utfordringene på en bedre måte enn hva enkeltaktører selv kan klare. Samtidig bør ikke et samarbeid initiert fra fylkeskommunene nødvendigvis ha som ambisjon å løse hele utfordringsbildet.

3. Mulighetsrom for videre samarbeid

Selv om utfordringsbildet er krevende, har forprosjektet vist at samarbeid kan bidra til å løse noen av utfordringene. Det finnes mange muligheter for kommunikasjonssamarbeid på tvers. Samarbeid og samordning av kommunikasjon vil både kunne gi bedre utnyttelse av ressurser og bedre effekt av kommunikasjonsarbeidet.

Mulighetsrommet beskrevet i dette kapittelet bygger både på innspill fra arbeidsverksteder, nettverkssamlinger samt ulike initiativer og prosesser.

Et kommunikasjonsnettverk for offentlige aktører i vannforvaltningen og arbeidet med Oslofjorden legges til grunn som et utgangspunkt for aktivitetene. Det har allerede etablert seg et nettverk i løpet av forprosjektet, på tvers av aktører i de to vannregionene Glomma og Vest-Viken, som kan videreføres og videreutvikles.

3.1 Aktuelle samarbeidsaktiviteter

- Utvikling av felles overordnede kommunikasjonsstrategier som kan tilpasses egne virksomheter og lokale kommunikasjonsplaner. Kommunikasjonsstrategiene kan utarbeides for prioriterte innsatsområder, og bidra til å utvikles felles budskap til de mest relevante målgruppene.
- Arbeidet med felles kommunikasjonsstrategier kan understøttes av prosesser for å for å utvikle felles forklaringsmodeller, illustrasjoner og liknende som kan brukes på tvers av forvaltningen. Den nye tilstandsrapporten om Oslofjorden kan bli et nyttig faglig grunnlag som kan bearbeides i fellesskap for å styrke kommunikasjonsarbeidet.
- Utvikling av felles budskap, modeller, illustrasjoner og liknende kan med fordel understøttes av en felles ressursbank/idébank for deling av forskjellig innhold eller ideer som kan brukes og tilpasses eget bruk. Ressurs-/idébanken kan også inneholde felles bildebank.
- Informasjonskampanje eller -pakke som hjelp til kommunene i å kommunisere rundt investeringsbeslutningene innen vann og avløp. Her har Østfold fylkeskommune og Vannteam Øst allerede påbegynt et initiativ. Videre arbeid kan også inkludere samarbeid med kommunikasjonsnettverket i Norsk Vann.

- Dele, bruke og eventuelt videreutvikle forslaget til kommunikasjonsplan med tilhørende buskap og illustrasjoner for å jobbe med utslipp fra jordbruket. Dette er en «pilot» som ble utviklet i samarbeid med et kommunikasjonsbyrå i løpet av forprosjektet.
- Utvikling av felles årshjul med for eksempel kommunikasjonsaktiviteter for å dele budskap og illustrasjoner vil kunne være et godt verktøy for koordinert og felles innsats for å skape engasjement hos målgruppene.
- Nettverkssamlinger kan brukes til både erfaringsdeling og kompetansehevende tiltak for deltakerne i nettverket, for eksempel skrivekurs, kurs i visuell kommunikasjon, innholdsproduksjon med mer.
- Å øke synligheten av arbeidet som foregår i vannforvaltningen, og dets rolle i arbeidet for en frisk Oslofjord. Dette kan eksempelvis inkludere samarbeid om å styrke folkevalgtopplæringen om vannforvaltningen og Oslofjorden.
- Nettverket kan også brukes til å koordinere kommunikasjonsarbeidet i forbindelse med innspill til høringer med mer. Dette kan bli aktuelt når det ventelig skal utarbeides en ny/revidert helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden.

3.2 Vurderinger av mulighetsrommet

I hvor stor grad det er mulig å gjennomføre samarbeidsaktivitetene beskrevet over vil avhenge av ambisjonsnivået for et videre samarbeid (se kapittel 6). Det er også viktig å understreke at aktørene som deltar i nettverket og prosjektet selv må spille en sentral rolle i å prioritere hvilke aktiviteter som iverksettes. Dette vil også kunne skape eierskap og forankring, som kan bidra til å sikre størst mulig effekt av prioriterte aktiviteter.

Samtidig svarer ikke de foreslåtte samarbeidsaktivitetene ut hele utfordringsbildet som er beskrevet i kapittel 2. Dette handler blant annet om at andre aktører kan løse noen av utfordringene på en bedre måte. Et konkret eksempel er utfordringen med å finne korrekt og brukervennlig informasjon om hvordan det går med Oslofjorden samlet på et sted. Andre aktører anses å ha bedre forutsetninger for å drive med bred formidling ut mot befolkningen som en del av sin kjernevirksomhet, for eksempel Oslofjorden friluftsråd eller Besøksenteret for Oslofjorden. Fylkeskommunene kan gjerne støtte dette arbeidet, men det er ikke nødvendigvis fylkeskommunen som bør være avsender. Det samme gjelder arbeidet med en samlet fremstilling av et indikatorsett for Oslofjorden, som fylkeskommunene har initiert.

4. Aktørbildet

Kommunikasjonen om Oslofjorden og vannforvaltning er fragmentert og spredt på mange ulike aktører. Gjennom forprosjektets periode og ulike faser har det vært dialog med en rekke av dem. Nedenfor følger en kort beskrivelse av de aktørene som vurderes som de mest aktuelle for videre involvering i arbeidet.

4.1 Offentlig forvaltning

De to vannregionmyndighetene og alle fylkeskommunene på Østlandet

Alle fylkeskommunene deltar i den regionale vannforvaltningen samt at de har ansvar for tiltak i regjeringens helhetlige tiltaksplan. Flere av fylkeskommunene har i tillegg særlige satsinger på Oslofjorden. To av fylkeskommunene i regionen, Buskerud og Østfold, er utpekt som vannregionmyndighet for henholdsvis Vest-Viken vannregion og Glomma vannregion. Vannregionmyndighetene har ansvar for å koordinere arbeidet med oppfølging av vannforskriften. Til sammen er de to vannregionene delt inn i 32 vannområder.

Vannområder og kommuner

Vannområdene er en viktig samarbeidsarena for kommunenes vannforvaltning på tvers av kommunegrenser, og består av vannområdeutvalg (VOU) som i de fleste tilfeller ledes politisk. Vanligvis er det i hvert vannområde ansatt en daglig leder/koordinator. En av de viktigste oppgavene til vannområdeleder-/koordinator er blant annet å informere om vannmiljøets tilstand, påvirkninger og mulige tiltak til ulike målgrupper.

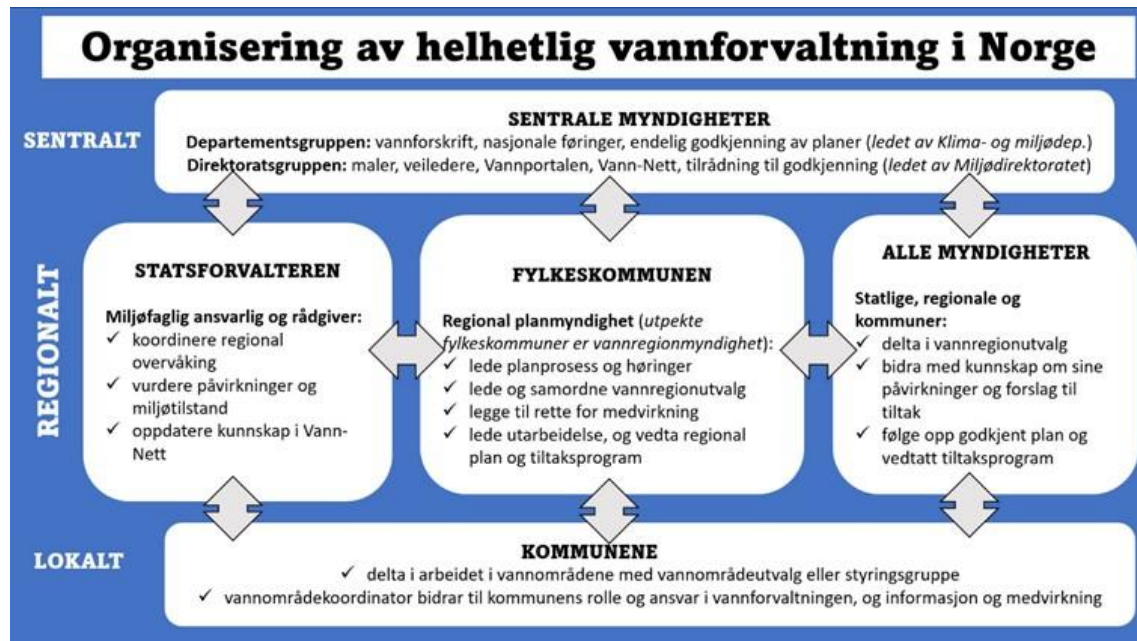
Vannområdeledere-/koordinatorene er derfor en viktig målgruppe og bidragsytere i videre arbeid.

Miljødirektoratet og Statsforvalteren (Oslofjordrådets sekretariat)

Miljødirektoratet er sekretariat og ansvarlig for koordineringen av arbeidet i helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden, og rapporterer årlig om fremdrift i arbeidet til Oslofjordrådet. Rådet ledes av Klima- og miljødepartementet og består av representanter for kommuner rundt Oslofjorden, fylkeskommuner, statsforvaltere, Oslofjordens friluftsråd, Fiskarlaget og Bondelaget.

Slik er vannforvaltningen i Norge organisert:

Figurtekst: Organisering av helhetlig vannforvaltning i Norge - 2024. Kilde: Miljødirektoratet/vannportalen

Norsk Vann og deres nettverk for kommunikasjon

Norsk Vann er den nasjonale interesseorganisasjonen for vannbransjen, og jobber med problematikken i Oslofjorden hovedsakelig gjennom sitt arbeid med vann- og avløp. Organisasjonen drifter et kommunikasjonsnettverk med cirka 50 aktive bidragsyttere, og har ambisjoner om å jobbe med konkrete problemstillinger og felles løsninger i ulike arbeidsgrupper, i tillegg til å være en arena for erfaringsutveksling.

Oslofjordens friluftsråd (OF) og deres nettverk for en levende Oslofjord

OF er et interkommunalt samarbeidsorgan for 23 kommuner og tre fylkeskommuner rundt Oslofjorden. OF har mange pågående prosjekter i arbeidet med både å bedre tilstand i og tilgang på fjorden samt spre kunnskap og engasjere befolkningen. [Nettverk for en levende Oslofjord - Oslofjord](#) drives delvis av OF og består til sammen av mer enn 18 ulike organisasjoner, som blant annet WWF, Bellona, Naturvernforbundet, Sabima, Norsk friluftsliv og Norges jeger og fiskerforbund.

4.2 Andre aktører og prosjekter

Kunnskapsmiljøer og prosjekter som de listet opp under, kan også være viktige bidragsyttere eller samarbeidspartnere knyttet til ulike aktiviteter:

MAREA-prosjektet

Prosjektet Naturregnskap for helhetlig plan for Oslofjorden (MAREA) skal bidra med kunnskapsstøtte til regjeringens helhetlige plan for Oslofjorden. Prosjektet ledes av Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA) i samarbeid med Norsk Institutt for Naturforskning (NINA). Fylkeskommunene i Akershus, Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark er partnere i prosjektet.

Havforskningsinstituttet

Havforskningsinstituttet er det største marine forskningsinstituttet i Norge, og bidrar med data og forskning til mange av prosjektene om tilstand og tiltak for Oslofjorden.

Statistisk sentralbyrå (SSB)

SSB har mye tilgjengelig statistikk om ulike forhold rundt Oslofjorden, særlig interessant er statistikk om byggeaktivitet og tilgjengelighet/utilgjengelighet i strandsonen i de ulike deler av Oslofjorden.

Inspira vitensenter/Besøksenter for Oslofjorden

Besøksenter for Oslofjorden ble opprettet som en del av klima- og miljødepartementets helhetlige tiltaksplan for en ren, rik og tilgjengelig Oslofjord. Undervisning til skoleklasser er en stor del av driften. Senteret drives av Inspira vitensenter sammen med Horten kommune, og Miljødirektoratet følger opp driften av senteret. [Nettsiden fra Frisk Oslofjord-prosjektene](#) har blitt relansert og driftes nå gjennom besøksenteret.

Pådriv for fjorden vår

Prosjektet startet opp i 2024, etter initiativ fra foreningen Pådriv Oslo, med mål om å bidra til et koordinert og handlekraftig samarbeid på tvers av fag, bransjer, forvaltningsnivå og sektorer. Gjennom året har det vært arrangert flere aktiviteter for å kartlegge utfordringer og muligheter samt å forme et utkast til prosjektforslag. I forslaget ligger blant annet kommunikasjonsaktiviteter som å utvikle et aktørkart og felles kommunikasjonsmaterieell samt organisere nettverksmøter.

4.3 Vurderinger av aktørbildet

Arbeidet med Oslofjorden er fragmentert og spredt på svært mange aktører, og det finnes mange gode initiativ blant disse. For å unngå dobbeltarbeid og for å kunne prioritere aktiviteter på en håndterbar måte er det nødvendig å avgrense aktørbildet for et videre samarbeid.

En hensiktsmessig avgrensning for prosjektet vil være å ha hovedfokus på aktører i offentlig sektor som jobber med vannforvaltning og helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden, omtalt under 4.1. Prosjektet kan da være en støttefunksjon for vannforvaltningen, hvor disse aktørene allerede er sammenkoblet.

5. Strategiske kommunikasjonsvurderinger

Gjennom aktivitetene i forprosjektet har sekretariatet gjort flere kommunikasjonsfaglige vurderinger. Disse vurderingene utgjør ikke en helhetlig og komplett kommunikasjonsstrategi, men sier noe overordnet om *kommunikasjonsmål, målgrupper* og noen sentrale *strategiske grep*.

5.1 Kommunikasjonsmål

Oslofjordrådets sekretariat har definert et eget internt mål for sitt arbeid med helhetlig tiltaksplan; «Alle målgrupper har kunnskap om hvilke løsninger som må til for å løse Oslofjorden, og aksept for disse». Et kommunikasjonsprosjekt for de offentlige aktørene som jobber med vannforvaltning og Oslofjorden bør underbygge denne målsettingen.

I forbindelse med utvikling av felles illustrasjoner i forprosjektet, er det utarbeidet et overordnet kommunikasjonsmål, som anbefales videreført i arbeidet: «Skape økt forståelse og kunnskap om hvordan de som skal gjøre tiltak for å skape en sunnere Oslofjord, selv kan bidra». Målet er overordnet, men er ment å gi retning for alt av kommunikasjonsarbeid som gjøres, uavhengig av tematikk eller målgruppe. Det er ønskelig at det etterlatte inntrykket av alt kommunikasjonsarbeid, på tvers av aktiviteter og målgrupper, skal være at: «Du kan være med å redde Oslofjorden. For at vi skal lykkes må alle bidra - så ditt engasjement er avgjørende».

Et annet overordnet kommunikasjonsmål for et videre samarbeid kan være å styrke synligheten av vannforvaltningsarbeidet som en del av innsatsen for å gjøre Oslofjorden frisk.

5.2 Målgrupper

Aktuelle målgrupper er aktører som er interessert i, kan påvirke og/eller blir påvirket av arbeidet med Oslofjorden og vannforvaltningen.

Når vi ønsker å oppnå endring hos målgrupper og engasjere til handling, er det viktig å være bevisst på særlig to grupperinger; “menigheten” og resten. Behovet for å nå ut til “menigheten”, inkludert fagfolk, forskere og idealister som er opptatte av klima- og miljøsaker, vil normalt være mindre. Denne gruppen oppsøker ofte selv informasjon

og gjør nødvendige tiltak på eget initiativ. Derimot vil "menigheten" kunne være viktige ambassadører for å spre budskap og engasjement.

Den store gruppen utenfor «menigheten», kan vi velge å dele opp mellom *pragmatikere, likegyldige og avvisere*, som de har gjort i Kantars Klimabarometer. Fordi avviserne ikke lar hensyn til klima påvirke hverdagen i noen grad, kan de være svært krevende å nå. Gruppene pragmatikere og likegyldig vil i størst grad kunne la seg påvirke av informasjonen vi gir de. For Klimabarometeret utgjør disse gruppene totalt 75% av befolkningen. Disse tallene gjelder for klimaspørsmål, men gruppeinndelingen er overførbart til arbeid med miljøkommunikasjon.

Det vil også være viktig å skille på de som jobber og bor langs kysten av Oslofjorden, og de som jobber og bor i nedbørfeltet. Særlig kan dette påvirke innfallsvinkel og hvorvidt man bruker begreper som «Oslofjorden» eller «vannet vårt» og lignende. Å fokusere på lokale vannforekomster heller enn den mer fjerne «fjorden» kan skape større lokal tilhørighet og eierskap, og kan også bidra til å motvirke en eventuell Oslofjord-tretthet.

For ulike kommunikasjonskampanjer- og/eller initiativ vil det være riktig å gjøre en målgruppeanalyse for å treffe best mulig. Generelt bør det gjøres ytterligere segmentering av målgrupper knyttet til de ulike aktivitetene eller initiativene som det jobbes med. For ulike målgrupper kan det være behov for ulike innfallsvinkler, budskap og metoder.

I løpet av forprosjektet er det for eksempel definert og kartlagt noen målgrupper for de to største forurensningskildene:

- Jord-/landbruk
 - Hovedmålgruppe: gårdbrukere/gårdeiere
 - Sekundærmålgrupper: de som jobber i landbruksrådgivning og de som jobber i vannområdene
- Avløp
 - Hovedmålgruppe: politikere og andre beslutningstakere
 - Sekundærmålgruppe: Utvalgte grupper i befolkningen/allmennheten

5.3 Strategiske grep

Med utgangspunkt i refleksjonene over i kommunikasjonsmålene og ulike målgrupper anbefaler sekretariatet tre strategiske kommunikasjonsgrep. De strategiske grepene bør ses i sammenheng med aktivitetene som foreslås i kapittel 3.

1. Prioriter innsatsen

Det vil være viktig å prioritere innsatsen for å kunne få størst mulig effekt av kommunikasjonsarbeidet. Jordbruk og kommunale/interkommunale renseanlegg står til sammen for nær 60% av utslippene. Det kan være fornuftig å prioritere kommunikasjonsinnsatsen inn mot tiltak for å redusere utslippene av disse største forurensningskildene.

I forprosjektet er det startet opp et arbeid innenfor begge disse områdene. Det anbefales at man jobber videre med og benytter seg av arbeidet som allerede har startet opp:

- Kommunikationsplan-/strategi jordbruk - inkludert tre ulike illustrasjoner (*noe materiell ferdig utarbeidet i forprosjektet og tilgjengelig for de som ønsker*)
- Kommunikationsstrategi avløpsinvesteringer - inkludert visuell kommunikasjon (*påstartet arbeid i eget prosjekt Østfold fylkeskommune/Vannteam Øst der forprosjektet har bidratt – estimert ferdig i løpet av mai 2025*)

2. Bruk positiv historiefortelling

Legge vekt på mulighetene til å være med å redde Oslofjorden. Oslofjorden er ikke død, den er syk.

3. Vektlegg visuell kommunikasjon for å styrke og forenkle budskapet

For å få fram budskap på en enkel og forståelig måte bør det brukes pedagogiske, visuelle fremstillinger (bilder, illustrasjoner med mer). Som et eksempel er det i forprosjektet utarbeidet tre illustrasjoner om å redusere nitrogenutslipp i landbruket. De viser:

- Effekt av overgjødsling (nitrogen og fosfor)
- Forskjell på nitrogen og fosfor (kilder/transportrute til vann og egenskaper)
- Tiltak mot overgjødsling (seks tiltak i landbruket)

Illustrasjonene er utviklet med hensikt å ha stor grad av fleksibilitet, og det er lagt til rette for videreutvikling av illustrasjonene ved behov.

6. Modeller for videre samarbeid

Under beskrives tre ulike teoretiske modeller for videre samarbeid med ulik grad av ambisjonsnivå. Modell A legger opp til full utnyttelse av mulighetsrommet beskrevet i kapittel 3, mens modell B og C er mer nedskalerte versjoner. Til hver av modellene er det satt opp estimerte kostnader.

Felles for alle tre er at ansvaret for koordinering av aktivitetene bør gis til én fylkeskommune, selv om flere kan bidra til å realisere prosjektet. Dette vil være med å sikre kontinuitet i arbeidet. Koordinering utenfor fylkeskommunene er også en mulighet, men det framstår mindre hensiktsmessig ut ifra deltakerne i samarbeidsnettverket og de aktivitetene som foreslås gjennomført.

Videre anbefales det at samarbeidet bør ha en form for styringsstruktur som kan prioritere aktiviteter underveis. Dette kan for eksempel være et arbeidsutvalg på tvers av fylkeskommunene, eller et arbeidsutvalg med medlemmer fra nettverket. Erfaringene fra forprosjektperioden tilsier at det er viktig og nyttig å involvere noen av fagpersonene i arbeidet med å planlegge og gjennomføre aktiviteter.

Det foreslås å sette en prosjektperiode for tre år, uavhengig av modell. Arbeidet med en samlet fremstilling av et indikatorsett for Oslofjorden er ikke innarbeidet i modellene, men oppfølging av arbeidet vil kunne være en del av arbeidet til en koordinator.

A) Fullskalaprojekt

I et fullskalaprojekt vil man ha anledning til å jobbe med hele mulighetsrommet omtalt i kapittel 3. Det vurderes som nødvendig med en egen prosjektleder eller koordinator i 100 % stilling. Denne personen vil også kunne være en ressurs/støttefunksjon for deltakerne i nettverket i deres kommunikasjonsarbeid.

Estimerte kostnader:

• Koordinator 100% (lønn + avgifter)	1 000 000
• Nettverkssamlinger	200 000
• Prosesser/aktiviteter/utviklingsarbeid	700 000
• Andre kostnader	100 000

Årlig kostnader estimeres til kr. 2 000 000.

Kostnader totalt for prosjektperiode på tre år estimeres til kr. 6 000 000.

B) Mellomskalaprojekt

I et mellomskalaprojekt vil det være mulig å gjennomføre noen få prioriterte aktiviteter, prosesser og nettverkssamlinger. Det vil være behov for en prosjektleder eller koordinator i 50 % stilling. Denne personen vil også kunne være en ressurs/støttefunksjon for deltakerne i nettverket i deres kommunikasjonsarbeid, men i mindre omfang enn ved et fullskalaprojekt.

Estimerte kostnader:

• Prosjektleder 50% (lønn + avgifter)	500 000
• Nettverkssamlinger	100 000
• Prosesser/aktiviteter/utviklingsarbeid	300 000
• Andre kostnader	50 000

Årlig kostnader estimeres til kr. 950 000.

Kostnader totalt for prosjektperiode på tre år estimeres til kr. 2 850 000.

C) Småskalaprojekt

I et småskalaprojekt vil det være mulig å gjennomføre nettverkssamlinger og enkelte felles prosesser eller aktiviteter knyttet til nettverket. Større aktiviteter vil kreve ytterligere prosjektfinansiering. Koordineringen av arbeidet vil kunne gjøres internt i fylkeskommunene uten en egen prosjektleder. Det vil ikke kunne påregnes noe ekstra støtte til deltakerne i nettverket i deres kommunikasjonsarbeid.

Estimerte kostnader:

• Nettverkssamlinger	70 000
• Prosesser/aktiviteter/utviklingsarbeid	30 000

Årlige kostnader estimeres til kr. 100 000

Kostnader totalt for prosjektperiode på tre år estimeres til kr. 300 000.

6.1 Finansiering

Som utgangspunkt legges det til grunn at fylkeskommunene selv finansierer hoveddelen av prosjektkostnadene i et spleiselag. Avhengig av modell bør fylkeskommunene også være forberedt på å bidra med noe administrativ kapasitet inn i arbeidet.

Fylkeskommunene kan også undersøke mulighetene for medfinansiering fra andre

aktører, for eksempel Miljødirektoratet, eller prosjektmidler til konkrete initiativer.

6.2 Vurdering av modellene

Selv om man i et småskaleprosjekt vil kunne gjennomføre noen nettverkssamlinger og bygge videre på arbeidet som er gjort i forprosjektet, vil det være krevende å få tilstrekkelig nytteverdi av et nettverk og samarbeid uten en felles koordinatorressurs. Uten en koordinator med dedikert tid til arbeidet vil kapasiteten til forberedelser, oppfølging og gjennomføring av ulike prosesser, aktiviteter eller annet utviklingsarbeid bli for begrenset. Et småskalaprojekt vil i vesentlig grad innebære å gå tilbake til tingenes tilstand før forprosjektet ble startet opp.

For å utløse potensialet som ligger i et kommunikasjonssamarbeid vurderes alternativ A eller B som mest hensiktsmessig. I begge modellene er det avsatt midler til en dedikert koordinatorressurs, midler til gjennomføring av nettverkssamlinger og gjennomføring av forskjellige prosesser, aktiviteter eller utviklingsarbeid. Hovedforskjellen er at man i Modell A vil ha kapasitet til flere samlinger og kan iverksette flere eller større andre initiativer uten ytterligere finansiering. Modell B forutsetter både strammere prioritering av hvilke initiativer som settes i gang og færre nettverkssamlinger. Koordinatoren vil kun ha arbeid med prosjektet som en del av sine arbeidsoppgaver, og vil ha mindre tid til å følge opp ulike initiativer eller være en kommunikasjonsfaglig støttespiller for aktørene i prosjektet.

Som nevnt innledningsvis er modellene teoretiske, og er ment som et grunnlag for videre vurdering av fylkeskommunenes ønsker og ambisjonsnivå. Det er mulig å se for seg en mellommodell med en koordinator i 50 % (for eksempel en ansatt i fylkeskommunene som blir frikjøpt for å jobbe med prosjektet), samtidig som det settes av større beløp til flere eller større initiativer. Dette vil kunne forutsette større egeninnsats fra deltakerne i prosjektet, eller bruk av ekstern kompetanse.

Felles for modell A og B er at det prioriteres å bruke midler på en dedikert koordinatorressurs. Ut ifra erfaringene i forprosjektperioden vil det være viktigst å prioritere noen som både har kommunikasjonsfaglig kompetanse og kompetanse på prosess- og prosjektledelse. Kunnskap om vannforvaltning og Oslofjorden kan være en fordel, men ikke et absolutt krav, fordi aktørene i nettverket vil kunne bidra med nødvendig fagkunnskap.

